

MS-DOS

EDIT

Programı

8

*Her MS-DOS kullanıcısı, az da olsa, bir EDİTÖR kullanmayı bilmelidir. AUTOEXEC.BAT, CONFIG.SYS dosyalarında zaman zaman da olsa değişiklik yapmanız gerektiğinde yardım istemek zorunda kalmamanız için en az bir editör kullanmayı bilmeniz gerekir. MS-DOS EDITOR (kısaca **EDIT**) sanırım bu iş için en uygun olanıdır.*

**Tüm Zamanların
En İyi
Kelime İşlemcisi**

- Portatiftir.
- Bilinen her dildeki karakterleri kullanabilir.
- Grafik kavramların tümünü destekler.
- 1 puntodan 945.527.876 puntoya kadar tüm yazı stillerini destekler.
- Enerji kesintilerinde belleğinde bir kayıp olmaz.
- Kullanımı çok kolay öğrenilir.
- Hareketli parçaları olmadığı için son derece güvenilir bir çalışması vardır.
- Bakımı çok kolay ve ucuzdur.
- 5 yıl garantilidir.
- Enerji harcamadığı ve radyasyon yaymadığı için çevre dostudur.

EDIT KOMUTU

MS-DOS **EDIT** programını başlatmak için kullanılan komuttur. Kullanım amacı basit metin dosyaları yaratmak, bunlar üzerinde değişiklik yapmaktır. **EDIT** programı bir kelime işlemci değildir ancak basit bir kelime işlemci gibi de kullanılabilir.

EDIT programının kullanılmasını anlatmak için sanırım en iyi yol, doğrudan kullanmaya başlamak... Kitabın bu bölümünü okurken lütfen bilgisayarınızın başına geçiniz ve anlatılan her şeyi LÜTFEN AYNEN uygulayınız. Anlamadığınız bir nokta olursa lütfen devam etmeyiniz. Deneyerek, bozarak anlamadığınız o bölümü anlamaya çalışınız.

Şimdi, içinde örnek bir dosya yaratmak üzere geçici bir dizin yaratalım :

```
MD \GECICI
```

Sonra, çalışma dizinimizi bu yeni dizin yapalım :

```
CD \GECICI
```

Şimdi editör programını başlatalım; ancak başlatırken bir dosya adı vermemiz gerekir. Ortalıkta (bu dizinde) şimdilik herhangi bir dosya olmadığına göre, EDIT programı yeni bir dosya yaratmalıdır. Vereceğimiz dosya adı da işte bu yeni yaratılacak dosyanın adıdır.

```
EDIT DENEME.TXT
```

Ekranda, bir sonraki sayfadaki formu görmelisiniz.

Eğer "Bad command or file name " mesajını alıyorsanız,

```
\DOS\EDIT DENEME.TXT veya
\DOS5\EDIT DENEME.TXT veya
\DOS6\EDIT DENEME.TXT
```

komutlarını deneyiniz. Eğer hata mesajı ısrar ediyorsa, bilgisayarınızda EDIT programı yüklü olmayabilir ya da bu program \DOS veya \DOS6 veya \DOS5 dizininde yer almıyor demektir. DIR komutu ile EDIT.COM dosyasının yer aldığı dizini bulunuz, komutunuzun başına bu dizinin adını koyunuz (\DIZINADI\EDIT DENEME.TXT gibi).

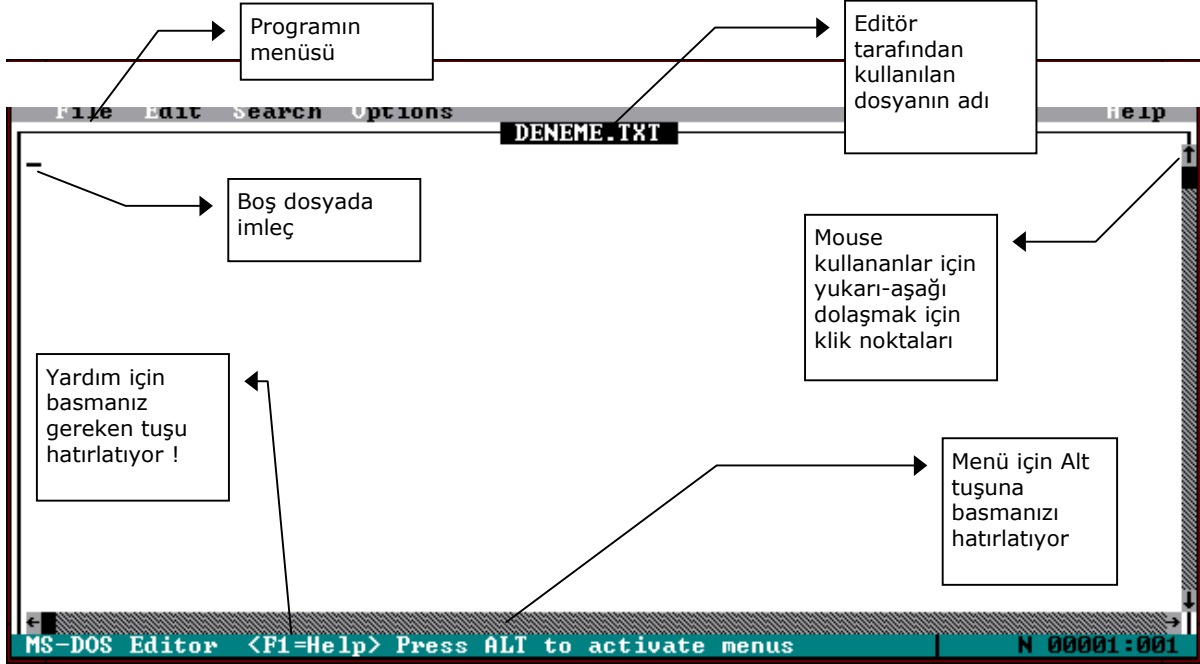
```
CD \
DIR EDIT.COM /S
```

komutlarını deneyiniz. MS-DOS sürümünüz uygunsa, dosyayı bulmanız kolay olur.

Bütün bunlara rağmen programı çalıştıramıyorsanız, ya kitabın buraya kadar olan kısımlarını iyi okumadınız ya da bilgisayarınızın MS-DOS İşletim Sistemi'nde bir gariplik var demektir (çok eski bir sürüm olabilir). Bence bilgisayarını aldığınız firmadan teknik destek isteyin.

Neyse, programı çalıştırmayı başaran okuyucularla devam edelim....

TİPİK BİR MS-DOS EDIT EKRANI

Şimdi karşımızda boş bir sayfa olduğunu düşünün ve lütfen AYNEN şu satırları yazın. Aynen yazmanız, örneği izlemeniz açısından önemlidir.

```

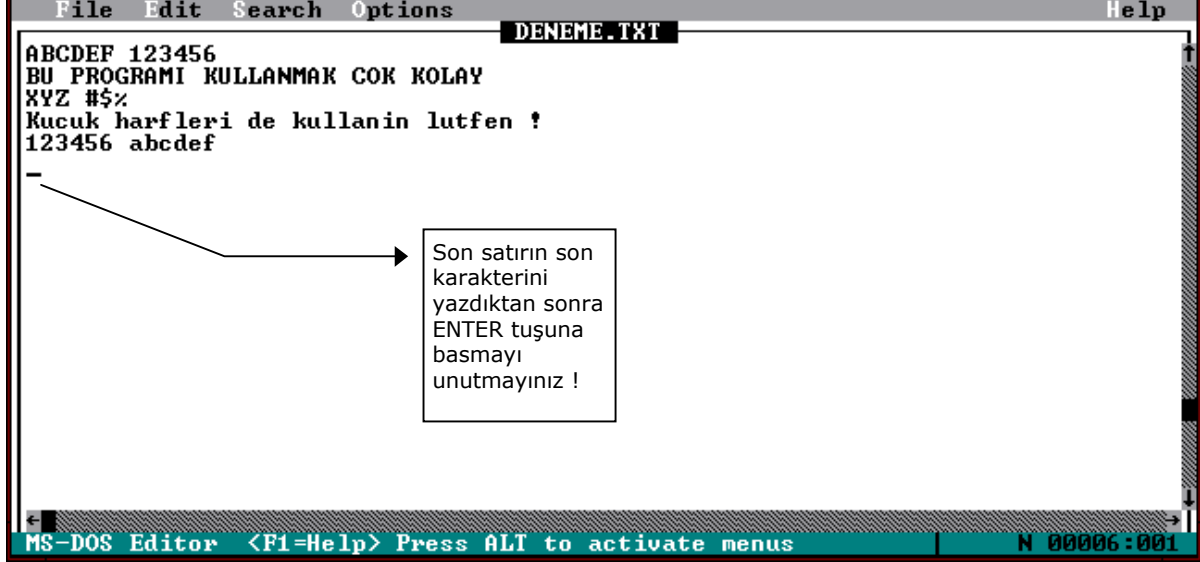
ABCDEF 123456
BU PROGRAMI KULLANMAK COK KOLAY
XYZ #$$%
Kucuk harfleri de kullanin lutfen !
123456 abcdef

```

Her satırın sonunda ENTER tuşuna basmayı unutmadınız, değil mi? Dikkat ederseniz Türkçe harf kullanmadık. Kullanabilirdik; ama tüm okuyucularımızın bilgisayarlarında Türkçe karakterler olduğuna emin değilim.

Her bir karaktere basışımızda, imleç bir sağa ilerledi. Satır sonlarını ENTER tuşu ile belirttik ve imleç biz ENTER tuşuna basar basmaz bir alt satırın sol başına geçti; yani SATIR BAŞI komutu ENTER tuşuyla verildi!

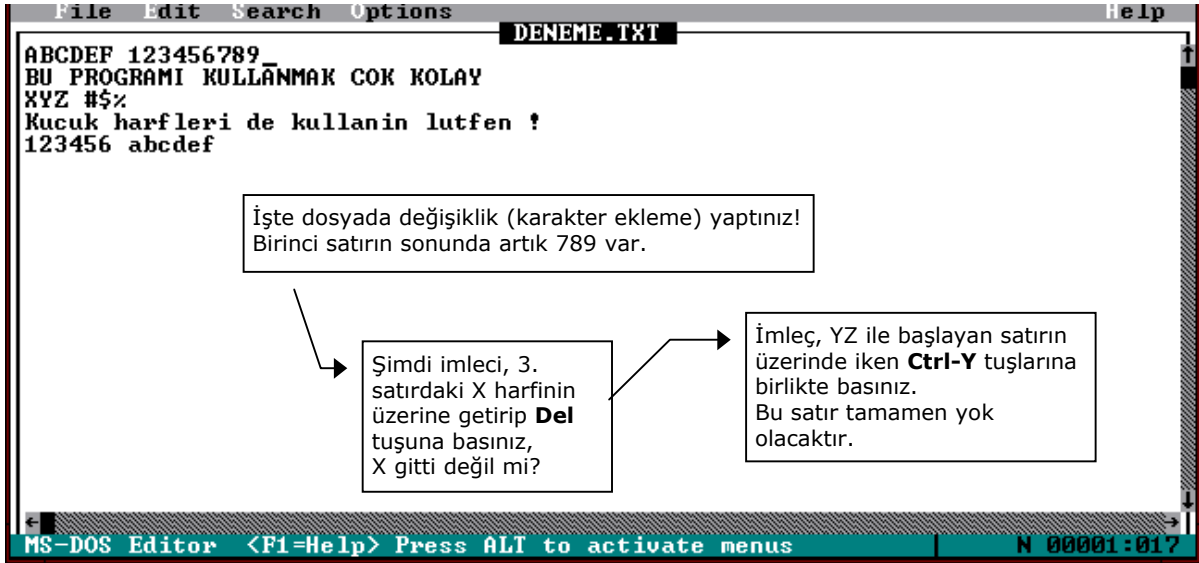
Şu anda ekranda görmemiz gereken görüntü aynen şöyle olmalı :

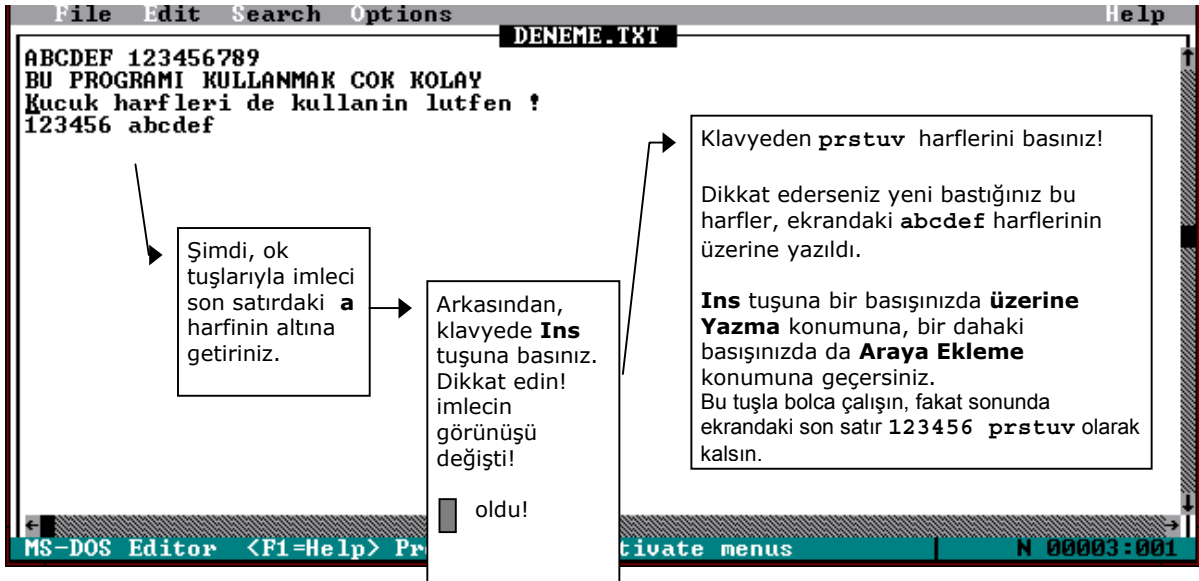
İMLECİ EKRANDA DOLAŞTIRMAK İÇİN

KARAKTER VE SATIR SİLMEK İÇİN

ARAYA KARAKTER EKLEMELİK İÇİN

Çeşitli MS-DOS EDIT komutlarının bir özetini bölüm sonunda bulacaksınız.

Şimdi, değişiklik yaptığımız bir dosyanın yeni şeklini diske nasıl kaydederiz, onu görelim...

1 Alt tuşuna basarak ekranın en üstündeki menüye geçin. **F** tuşuna bastığınızda **File** sözcüğünün altında bir kutu açılacaktır. Bu yeni menüden **Exit** anlamında **X** tuşuna basın ! (Editörden Çıkış Komutu)

2 X tuşuna bastığınızda ekranın ortasına görüntülenecek menü... Üzerinde çalıştığınız dosyanın henüz diske kaydedilmediği konusunda uyarıyor ve şu anda dosyayı kaydetmek isteyip istemediğinizi soruyor. **Evet** anlamında **Y** girerseniz, dosya yeni hali ile saklanacak; **Hayır** anlamında **N** girerseniz yaptığınız tüm değişikliklerden vazgeçilerek dosya eski halinde bırakılacaktır. Hemen ardından EDIT programından çıkılacaktır.

Alt-F tuşuna bastığınızda açılan yeni menü

Loaded file is not saved. Save it now?
< Yes > < No > < Cancel > < Help >

loaded file from memory | N 00003:001

EDIT programı ile bir dosya üzerinde çalışırken, aslında o dosyanın bir kopyası üzerinde çalıştığınızı unutmayın. Yaptığınız hiçbir değişiklik **yaptığınız anda** dosyaya işlenmez. Bir başka deyişle, iki saat boyunca, uzun uzun düzeltmeler ve eklemeler yaptığınız bir çalışma, elektrik kesilmesi veya reset durumunda boşa gidecektir.

Bir dosya edit ederken, sık sık **Alt-F** ve **S**ave komutuyla dosyanızı diske kaydediniz.

Temel EDIT komutlarını bir özetlemek gerekirse ...

Ok Tuşları	İmleci birer karakter yukarı, aşağı, sağa ve sola hareket ettirir.
PgUp, PgDn	Bir ekrandan uzun dosyalarda, sayfa sayfa ileri-geri gitmek için kullanılır
Del tuşu	İmlecin bulunduğu yerdeki karakteri siler ve sağındaki tüm karakterleri sola yansıtır. Eğer Del tuşuna satır sonunda basarsanız, bulunduğunuz satır ve altındaki satır birleşir. (Deneyiniz.)
Ins tuşu	Yazdığınız karakterlerin, eski karakterlerin üzerine mi yazılacağını yoksa araya mı ekleneceğini belirler. Bu tuş kullanıldığında, imlecin aldığı şekil hangi konumda olduğunuzu belirtecektir. (Deneyiniz.)

	<p>— şeklindeki imleç, yazdıklarınızın araya ekleneceğini,</p> <p>█ şeklindeki imleç ise, yazdıklarınızın eskilerin üzerine kaydedileceğini belirtmektedir.</p>
Ctrl-Y tuşu	İmlecin bulunduğu satırı tamamen siler.

Şimdi de, bazı ileri düzey EDIT komutlarından söz etmek istiyorum. İlginizi çekmiyorsa bu kısımları atlayabilirsiniz.

Shift		<p>Bulduğunuz satır seçilir (başka bir deyişle : işaretlenir). Ardarda her basışınızda birer satır alta inerek seçme işlemi devam ettirilir. Bu seçilen satırları daha sonra ara belleğe kopyalayıp sonra da dosyada başka bir yere kopyalayabilirsiniz. Ekranda, seçilen satırlarda renk değişikliği olduğundan, seçilmiş satırlar kolay algılanır.</p>
Ctrl		<p>Daha önce, Shift-Aşağı Ok tuşu ile seçilmiş satırları ara belleğe (Clip Board) kopyalar. Seçilmiş satırlar yerinde kalır. Satır bloklarını başka noktalara kopyalamak için kullanılır.</p>
Shift		<p>Daha önce, Shift- Aşağı Ok tuşu ile seçilmiş satırları ara belleğe (Clip Board) kopyalar. Seçilmiş satırlar eski yerlerinden silinir. Satır bloklarını başka noktalara taşımak için kullanılır.</p>
Shift		<p>Ara bellekteki (Clip Board) satırları imlecin bulunduğu yere kopyalanır.</p>
		<p>EDIT programının daha bir çok özelliği ve yeteneği vardır, fakat onları burada anlatmayacağım. Daha ayrıntılı bilgiler edinmek isteyenler için daha kapsamlı kitaplara başvurmalarını veya HELP EDIT komutunu kullanmalarını öneririm</p>

VİRÜSLER

9

VİRUSLER !!! Tüm PC kullanıcılarının başının derdi !

Bilgisayar virüsleri aslında birer programdır; yalnızca kötü niyetli kişiler tarafından yazılmışlardır.

Virüs programları iki tip olur :

Yalnızca espri yapan şakacı virüsler,
Bilgisayardaki kayıtlara zarar veren virüsler.

Virüs kelimesi, belkide bu tip programlar için verilebilecek en iyi isimdir. Çünkü bu programlar, aynı mikrobiyolojik virüsler gibi, bulaşır, ürerler ve bulaştıkları bilgisayara az veya çok zarar verirler.

Virüsten korunmak için dikkat etmeniz gereken bazı temel noktalar vardır.

Aşı	Bilgisayarınıza virüs bulaşmasını, tamamen olmasa da, önemli ölçüde önleyen anti-virüs programlarından birini kullanın ve bu programın elinizden geldiği kadar güncel bir kopyasını elinizde bulundurun.
Hijyen	Her elinize geçen programı bilgisayarınıza yüklemeyin. Mutlaka yüklemek istediğiniz bir program elinize geçtiğinde mutlaka virüs kontrolü yapın. Özellikle oyun programlarına çok dikkat edin.
Erken Teşhis	Bilgisayarınıza virüs bulaştığını hissettiğiniz anda bu virüsten kurtulmanın yollarını arayın. Kısa dönemde kurtulamayacağınızı düşünüyorsanız, virüslü olabilecek programları kullanmayı hemen durdurun ve değerli bilgilerinizi yedekleyin; ama sakın eski yedekleme disketlerinizi kullanmayın.

VİRÜS PROGRAMLARI NASIL ÇALIŞIR ?

Virüs programları genellikle bir uygulama ya da oyun programının ekinde gelir. Bilgisayarınıza yüklediğiniz bu programı çalıştırdığınızda, virüs programı da çalışmış olur. Virüs programı çalıştığında, bilgisayarınızda bulunan eski programlarınızdan birini ya da birkaçını, rasgele seçer ve kendisini bu sağlıklı programların arkasına ekleyerek bulaşır. Artık eskiden temiz olan bu programlardan birini çalıştırdığınızda virüs programı kontrolü eline alacak ve tekrar başka bir program seçerek ona da bulaşacaktır. Böylece büyük bir hızla bilgisayarınızdaki programlar arasında yayılacaktır.

Virüs programı, normal bir program gibi, kontrolü ele geçirdiğinde (yani çalışmaya başladığında) programcısının istediği her şeyi yapabilecek durumdadır. Kimisi bilgisayarın tarihinin ayın 13'ü ve Cuma günü olup olmadığını kontrol eder, kimisi programcısının doğum günü olup olmadığını kontrol eder. Koşulları beğenirse numarasını yapar. Bazıları dosya siler, bazıları dosya isimlerini değiştirir, bazıları basit bir şaka yapar, bazıları bilgisayarın bir daha açılmaması için sistem dosyalarında değişiklik yapar.

DİSKİN NERESİNE BULAŞIRLAR ?

Bazı virüs programları, kendilerini uygulama programlarının EXE ve COM dosyalarına ekleyerek yerleşirler ve bulaşırlar. Bu tip virüsler göreceli olarak kolay yakalanır ve kolay temizlenirler.

Bazı virüslerle kolay erişilmeyen sistem alanlarına bulaşırlar. (Boot sektörü, FAT gibi alanlar). Bu tip virüslerin yakalanmaları ve özellikle dosyalara zarar vermeden temizlenmeleri oldukça zordur.

Hangi yolla bulaşırlarsa bulaşsınlar, virüs programcıları ve anti-virüs programcılarının arasındaki savaş, gittikçe kızışmakta ve karşılıklı olarak ilginç yöntemler geliştirilmektedir. Tüm savaşlar gibi, bu savaşın da bedelini masum kullanıcılar ödüyor.

BİLGİSAYARINIZA VİRÜS BULAŞTIĞINI NASIL ANLARSINIZ?

Bilgisayarınızda alışkın olduğunuzun dışında mesajlar gördüğünüzde bilgisayarınızda garip kilitlenmeler olduğunda virüs bulaştığından kuşkulabilirsiniz. Bu arada, bazı virüs programları da dobra dobra bulaştıklarını haber verirler.

Bir çok virüs, yazılma teknikleri nedeniyle bellekten 1024'ün tamsayı katı kadar bellek harcarlar ve bunu CHKDSK programının raporunda hissedersiniz. Virüssüz bir bilgisayarda çalıştırılan CHKDSK programının rapor ettiği **655,360 total bytes memory** satırındaki sayı tam 640 KiloByte'dır (640 * 1024). Eğer bu sayı **653,312** olarak karşınıza çıkarsa, çok büyük olasılıkla bilgisayarınızda virüs var demektir. (Bellek tam 2KByte azalmış görünüyor).

IBM PS/2 serisi kişisel bilgisayarlarda, CHKDSK programı her zaman 1K eksik bellek rapor eder. Bu normaldir. Bazı bilgisayarlarda da, donanımın parametrelerinin özelliklerinden dolayı, bellek tam 1 KByte eksik görünebilir. Bu da normaldir.

CHKDSK programının kullanılışı 10. bölümde anlatılmaktadır.

Virüs bulaşıp bulaşmadığı en sağlıklı şekilde **VİRÜS TARAMA** programları yardımıyla anlaşılır. Ancak bu yöntem % 100 garantili değildir. Virüs taraması ve temizliği yaparken bilgisayarınızı mutlaka temiz bir MS-DOS sistem disketiyle açınız.

Virüs tarama programları, diskinizde, programın tanıdığı birkaç yüz virüsün izinin olup olmadığını kontrol eder. Eğer bilgisayarınıza tarama programınızın tanımadığı bir virüs bulaşmışsa, onu kolay kolay yakalayamazsınız.

VİRÜSLER NASIL TEMİZLENİR ?

Teorik olarak, en sağlıklı temizleme metodu, bilgisayarın diskini ve elinizdeki tüm disketleri, virüssüz olduğuna emin olduğunuz bir işletim sistemi kullanarak formatlamaktır. Teorik olarak dedim, çünkü kimse bu tür bir temizleme yoluna gitmeyi kolay kolay kabul etmez. Daha yumuşak bir yöntem, virüs kurtarma programlarıyla virüslü programların içinden virüs kodlarını temizlemeye çalışmaktır. Bu yöntem genellikle başarılıdır. Virüs temizleme programları, temizlemeyi başaramadıkları programlar konusunda kullanıcıyı uyarırlar, kullanıcı bu programı siler ve temiz disketlerden yeniden yükler ve mutlu son!

Bazı virüslerin temizlenmesi birkaç saniye alırken, bazılarının temizlenebilmesi için diskteki tüm dosyaların özel tekniklerle başka bir bilgisayara aktarılması, virüslü bilgisayarın formatlandıktan sonra silinen dosyaların geri yüklenmesi gerekmektedir. Bu yöntem doğal olarak kayıtlı bilgi ve program çokluğuna göre saatlerce bile sürebilmektedir.

Virüs taraması ve temizliği yaparken bilgisayarınızı kesinlikle temiz bir MS-DOS sistem disketi ile açınız.

VİRÜSTEN NASIL KORUNURSUNUZ ?

Olabildiğince başkalarının disketlerinden program yüklemeyiniz. Özellikle oyun programlarına dikkat ediniz. Virüs tarama programlarının her virüsü yakalayamadığını aklınızdan çıkarmayınız.

Virüs tarama programlarının son sürümlerini yakından izleyiniz, buldukça son sürümden TEMİZ bir kopya ediniz ve sık sık çalıştırınız.

MEM veya CHKDSK komutuyla hergün bellek raporunuzu kontrol ediniz. Toplam bellek (total memory) olarak 653,312 Byte görürseniz dikkat !!!

Bilinen en berbat virüs bilgisayarınıza bulaşacakmış gibi hazırlıklı olunuz. Bunun için orijinal ve virüssüz olduğuna emin olduğunuz bir MS-DOS disket takımını YAZMAYA KARŞI KORUNMUŞ (write protected) olarak bir kenarda devamlı bulundurun. Tabii, bunun yanısıra bir de virüs temizleme ve tarama programı gene yazmaya karşı korunmuş bir disket üzerinde elinizin altında sürekli olarak bulunsun.

VERİ DOSYALARINA VİRÜS BULAŞMAZ !

Virüsler ancak başka **programlara** asalak olarak bulaşır. Veri dosyalarına bulaşmazlar, bu nedenle veri dosyalarınızın yedekleri her zaman güvenlidir. Bu nedenle diskinizi yedeklerken, mümkünse veri dosyaları ile program dosyalarını ayrı ayrı disketlere yedekleyiniz.

Veri dosyalarına virüs bulaşmaz derken veri dosyalarına zarar vermezler demek istemedim. Bu ayrıma dikkatinizi çekerim.

VİRÜSLER BİLGİSAYARINIZIN DONANIMINA ZARAR VEREMEZ !

Zaman zaman disk veya disket sürücülerin virüs yüzünden arızalıymış gibi davrandıklarına rastladım; ancak bu durum, doğal olarak, virüs etkisinin yok edilmesiyle ortadan kalktı. Virüsler bilgisayarınızı çalışmaz duruma getirebilir, ancak donanımınızı bozamaz.

Bu bölümde virüslere bazı örnekler vermek isterdim ama ne yazık ki çok sayıda virüs programı var ve her ay da yenileri ortaya çıkmakta. Burada verebileceğim örnekler deneyimsiz kullanıcıları yanıltabilirdi.

VİRÜSLERDEN TAMAMEN KAÇAMAZSINIZ ! BUGÜNE KADAR BİR ÇOK TİCARİ PROGRAM; ÜRETİCİLERİ TARAFINDAN FARKINDA OLMAKSIZIN VİRÜSLÜ DİSKETLERLE PİYASAYA SÜRÜLDÜ. SANIRIM VİRÜSLERLE BAŞ ETMENİN EN İYİ YOLU ONLARLA BİRLİKTE YAŞAMAYI ÖĞRENMEK ...

$$\sum_{\alpha=1}^{\chi} \int \mathbf{f}(\alpha) d\alpha$$

**BİLİNMESİ GEREKMEYEN,
AMA YARARLI
KAVRAM ve KOMUTLAR**

10

Kitabın bundan sonrası meraklılar için.

Bu bölümde günlük kullanım sırasında rastlanan bazı kavram ve ilgili komutlardan söz etmek istiyorum. Bilgisayarla ilgili bir sorunuz olduğu zaman size yardımcı olan daha deneyimli kişiler AUTOEXEC.BAT, CONFIG.SYS, PATH, PROMPT gibi bazı terimler kullandığında aslında nelerden söz ettiklerini bilmek istiyorsanız bu bölüme bir göz atın.

DATE ve TIME KOMUTLARI

Bilgisayarınızın XT serisinden (Intel 8088 merkezi işlem birimi ile üretilmiş) olduğunu hiç sanmıyorum; artık o bilgisayarlar pek kalmadı... O nedenle bilgisayarınızın pille desteklenen (bilgisayar kapalıyken bile çalışmaya devam eden) bir saat-takvim devresi olduğunu kabul ediyorum. Bu devre yardımıyla, bilgisayarınızın saat ve takvimi bir kez ayarlandıktan sonra, bilgisayarınız her açılışta doğru saat ve tarihle karşınızda olacaktır.

Bilgisayarınıza saatin kaç olduğunu sormak isterseniz vermeniz gereken komut **TIME** komutudur.

```
C:\>TIME
Current time is 1:56:12.46a
Enter new time:
```

Bu komutu verdiğinizde şimdiki zamanı (bilgisayarınızın tuttuğu elektronik saate göre tabii) öğrenebilirsiniz. Bu arada isterseniz saatin ayarını **GEÇİCİ OLARAK** değiştirebilirsiniz. Bunun için

Enter new time :

mesajının karşısına ss:dd:nn olarak (saat:dakika:saniye) yeni ayarınızı girebilirsiniz. Sistem saati bu verdiğiniz saat:dakika:saniye'den itibaren sayılmaya devam edecektir. Ancak dikkatli olun, bu ayar değişikliği **geçicidir**.

Eğer saat ayarını değiştirmek istemiyorsanız, yalnızca ENTER tuşuna basmanız yeterlidir.

Bilgisayarınızın saat ayarını kalıcı olarak değiştirmek istiyorsanız bunun nasıl yapılacağını bilgisayarınızın el kitabına bakarak veya satın aldığınız şirketten telefonla yardım isteyerek yapabilirsiniz.

Bilgisayarınıza günün tarihini sormak isterseniz vermeniz gereken komut **DATE** komutudur.

```
C:\>DATE
Current date is Mon 05-23-1994
Enter new date (mm-dd-yy):
```

Bu komutu verdiğinizde şimdiki tarihi (bilgisayarınızın tuttuğu elektronik takvime göre tabii) öğrenebilirsiniz. Bu arada isterseniz takvim ayarını **GEÇİCİ OLARAK** değiştirebilirsiniz. Bunun için

Enter new date:

mesajının karşısına aa-gg-yy olarak (ay-gün-yıl) (eğer CONFIG.SYS dosyasında COUNTRY deyimi varsa ve uygun değer verilmişse gg-aa-yy da olabilir) yeni ayarınızı girebilirsiniz. Sistem takvimi bu verdiğiniz tarihten başlayarak tutulmaya devam edecektir. Ancak dikkatli olun, bu ayar değişikliği geçicidir.

Eğer takvim ayarını değiştirmek istemiyorsanız, yalnızca ENTER tuşuna basmanız yeterlidir.

Bilgisayarınızın takvim ayarını kalıcı olarak değiştirmek istiyorsanız bunun nasıl yapılacağını bilgisayarınızın el kitabına bakarak veya satın aldığınız şirketten telefonla yardım isteyerek yapabilirsiniz.

AUTOEXEC.BAT**Dosyası**

MS-DOS İşletim Sistemi'yle çalışan bir bilgisayarı ilk açtığınızda karşınıza bir sürü mesaj çıkacaktır. Çoğunluğu anlaşılabilir gibi görünen bu mesajlar aslında AUTOEXEC.BAT dosyasında sıralanmış olan komutların çalıştırıldıkça verdikleri mesajlardır.

AUTOEXEC.BAT dosyası bir komut dizisi dosyasıdır. Bu dosyanın içine, bilgisayar ilk açıldığında otomatik olarak çalıştırılmasını istediğiniz komutlara ait satırları yerleştirebilirsiniz. (Büyük olasılıkla bu iş zaten önceden sistemizi kuran uzmanlar tarafından sizin için yapılmıştır.)

AUTOEXEC.BAT dosyası ancak C: diskinizin (daha doğrusu bilgisayarın açılması aşamasında, işletim sisteminin yüklediği sürücünün) root dizininde bulunursa anlamlıdır.

Şimdi tipik bir AUTOEXEC.BAT dosyasının içindeki satırlara teker teker bakalım...

```
ECHO OFF
PATH C:\DOS;C:\;C:\WINDOWS
SET TEMP=C:\temp
C:\GMOUSE\MOUSE.COM
SCAN C:
PROMPT $P$G
ECHO BILGISAYAR HAZIR
```

AUTOEXEC SATIRI	ANLAMI
ECHO OFF	AUTOEXEC.BAT dosyasındaki komutları çalıştırırken komutların adları listelenmesin. (kalabalık etmesin diye..)
PATH C:\DOS;C:\;C:\WINDOWS	Herhangi bir program çalıştırılmak üzere bir komut verildiğinde, program dosyasını önce C:\DOS dizininde ara, orada bulamazsan C:\ dizinine bak; orada da bulamazsan C:\WINDOWS dizinine bak.
PATH KOMUTU	Dizin listesindeki dizin isimlerinin noktalı virgül ile ayrılmış olduğuna dikkatinizi çekerim.

<pre>SET TEMP=C:\temp</pre>	<p>TEMP isimli sistem değişkenine (Environment Variable) C:\temp karakter dizisini yerleştir. (Bu örnekteki TEMP değişkeni WINDOWS programı tarafından kullanılır, her program bu tip sistem değişkeni kullanmaz, kullananlar da genellikle gerekli komutu AUTOEXEC.BAT dosyasına kendileri yerleştirirler)</p>
<pre>C:\GMOUSE\MOUSE.COM</pre> 	<p>Bilgisayara takılı olan farenin (mouse) çalışması için gerekli olan programı yükley. Bu program C: diskindeki GMOUSE adlı dizinde yer alan MOUSE.COM adlı dosyada.</p> <p>Dikkat ederseniz, bu MOUSE programını çalıştıran komut, yalnızca MOUSE olarak değil, \GMOUSE\MOUSE olarak verilmiş. Bunun nedeni řu : GMOUSE dizini PATH komutunda tanımlanmamış. Yalnızca MOUSE komutu vermiş olsaydı, MS-DOS bu komuta ilişkin MOUSE.COM dosyasını , sırasıyla C:\DOS, C:\ ve C:\WINDOWS dizinlerinde arayacak ve buralarda bulamayınca da "Bad Command or file name" mesajıyla komutu bulamadığını öne sürecekti.</p>
<pre>SCAN C:</pre>	<p>SCAN programını (Virüs taraması yapan, oldukça yaygın olarak kullanılan bir program) C: diski için tarama yapacak şekilde çalıştır. (İyi bir alışkanlık, ne dersiniz?)</p>
<pre>PROMPT \$P\$G</pre> <div data-bbox="288 1373 647 1491" style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;"> <p>PROMPT KOMUTU</p> </div>	<p>Sistem hazır işaretini (PROMPT) çalışma diskinin ve çalışma dizininin adını gösterecek şekilde düzenler.</p> <p>Bu komuttan sonra, hazır işaretleri, C:\WINDOWS>, C:\> gibi çalışma dizinini gösteren bir görünüm kazanırlar.</p>
<pre>ECHO BILGISAYAR HAZIR</pre>	<p>Ekrana BILGISAYAR HAZIR mesajını yaz. Sadece o kadar !</p>

Bilgisayarda yüklü olan programlara ve bilgisayarın üzerine takılı olan çeşitli kartların cinslerine bağlı olarak, oldukça karmaşık görünümlü AUTOEXEC.BAT dosyaları olabilir.

```
@echo off
C:\DOS6\SHARE.EXE /L:500 /F:5100
LH /L:0;1,42384 /S C:\DOS6\smartdrv.exe 1024
C:\DOS6\mscdex.exe /V /D:MSCD001 /M:15 /L:h
set blaster=a220 i7 d1 t4
set sound=c:\sbpro
C:\SBPRO\SBP-SET /M:12 /VOC:12 /CD:12 /FM:12 /LINE:15
PATH C:\DOS6;C:\WIN31;C:\GMOUSE;C:\SYSTEM
PROMPT $L$P$G
set TEMP=C:\Win31\TEMP
cd \net
LH /L:2,26176 ipx/o16
bnetx
cd \login
login ugur

gibi.....
```

CONFIG.SYS

Dosyası

MS-DOS İşletim Sistemi'nin anlaşılması ve kullanılması en zor sistem dosyasıdır. Temel olarak, standart olmayan aksesuar ve yazılımların gerek duyduğu işletim sistemi işlevlerini yerine getirecek yazılımların belleğe yüklenmesinde kullanılır. Tanımı da pek anlaşılır cinsten olmadı ama sanırım en yakın tanım buydu.

CONFIG.SYS dosyasının önemi, özel bellek düzenlemesi gerektiren uygulama programları kullandığınızda ortaya çıkar. Özellikle bazı oyun programları 4 MegaByte hatta 8 MegaByte bellekli bir bilgisayarınız olmasına rağmen, bellek yetersizliğinden yakınabilecektir. Böyle bir durumda çözümünüz CONFIG.SYS dosyasında yatmaktadır. Eğer bilgisayarınız 80386SX veya daha üstün bir modelse, en kısa zamanda MS-DOS 6 sürümüne geçmenizi öneririm. Çünkü bu sürüm MS-DOS, **MEMMAKER** adlı bir destek programına sahiptir ve bu program belleğin en verimli şekilde kullanılabilmesi için gerekli işlemleri ve CONFIG.SYS düzenlemelerini otomatik olarak yapmaktadır.

CONFIG.SYS içinde yer alan satırları anlamak için PC teknolojisini donanım ve yazılım özellikleri ile çok iyi tanımak gerekir. Ancak az da olsa yakınlık sağlamak için burada tipik bir CONFIG.SYS dosyasını tanıtmak istiyorum.

CONFIG.SYS dosyası ancak C: diskinizin (daha doğrusu bilgisayarın açılması aşamasında, işletim sisteminin yüklendiği sürücünün) root dizininde bulunursa anlamlıdır.


```

DEVICE=C:\DOS\HIMEM.SYS
DEVICE=SMARTDRV.EXE 1024
DEVICE=SETVER.EXE
DEVICE=\DOS\ANSI.SYS
DOS=HIGH
BUFFERS=60,0
FILES=100
FCBS=16,0
LASTDRIVE=E

```

CONFIG.SYS SATIRI	ANLAMI
DEVICE=C:\DOS\HIMEM.SYS	80386 veya daha üst model Merkezi İşlem Birimi (CPU) olan bilgisayarlarda 1 MegaByte'ın üzerinde kalan belleğin EMS (Extended Memory Specification) standardında kullanılmasını sağlayan programı çalıştıran komut. Windows 3.1 bu programın kullanılmasını gerektirir. Eğer CONFIG.SYS dosyanızda HIMEM.SYS yüklenecekse bu satır en başta olmalıdır.
DEVICE=SMARTDRV.EXE 1024	Belleğin kullanılmayan kısımlarınının disk ön belleği (disk cache memory) olarak kullanılmasını sağlar. Özellikle Windows uygulamalarında hız kazandırır.
DEVICE=SETVER.EXE	<p>Eski MS-DOS sürümlerini gerektiren uygulamalarınız varsa bu deyim kullanarak problemi giderebilirsiniz. Bir denemeye dener. Gerekmiyorsa boşuna yükleyip bellek harcamayın.</p> <p>Eğer, MS-DOS İşletim Sistemi'nizin sürümü 6 veya daha yukarıysa ve siz MS-DOS 5 BACKUP, RESTORE programlarını kullanmak istiyorsanız, bu satır CONFIG.SYS dosyanızda yer almalıdır.</p>

DEVICE=\DOS\ANSI.SYS	Bazı programlar ekrandaki karakterlerin özellikleriyle oynamak istediklerinde (renk değiştirme, yanıp sönen şekilde görüntüleme, alt çizgili ve bunun gibi) ANSI standardında komutlar kullanırlar. Eğer böyle bir uygulamanız varsa bu deyimini CONFIG.SYS dosyanıza eklemelisiniz. (\DOS dizininde ANSI.SYS isimli dosya olmalı).
DOS=HIGH	MS-DOS İşletim Sistemi'nin, belleğin 640 KiloByte ile 1 MegaByte arasında kalan 384 KiloByte'lık alanından da olabildiğince kullanmasını sağlayan programdır. Belleği en uygun şekilde kullanmaya yöneliktir.
BUFFERS=40,0 FILES=60 FCBS=16,0	Bir anda açık olabilecek dosya sayısı, bu dosyaların okunup yazılmaları sırasında kullanılacak bellek bloklarının sayısını sınırlayan deyimlerdir. Bu değerleri aynen kullanabilirsiniz. Özel bir nedeni olmadıkça daha farklı değerler gerekmeyecektir. Çok kritik bellek sorunları olan bir uygulama programına rastlarsanız, 40 ve 60 sayılarını azaltarak denemenizi öneririm.
LASTDRIVE=E	Kullanılabilecek son sürücü adını sınırlamaktadır. Tek başına kullanılan bilgisayarlarda pek anlamlı değildir ama bu sınırı dar tutarsanız, az da olsa bellek kazanırsınız. O açıdan E uygundur.

CHKDSK KOMUTU

Diskinizde bir gariplik olduğunu hissederseniz bu program size sorn hakkında bir ölçüde fikir verecektir. Yalnızca **CHKDSK** veya **CHKDSK C:** şeklinde kullanıldığında hiçbir zararı olmaz. Sorun olmayan bir diskte, CHKDSK programının size vereceği rapor şöyle olacaktır :

Bu bilgisayarda bayağı iyi disk varmış!

```
C:\>CHKDSK C:

Volume MS-DOS_6   created 05-12-1994 5:06p
Volume Serial Number is 1CAD-90C7

251,314,176 bytes total disk space
 46,436,352 bytes in 6 hidden files
  507,904 bytes in 115 directories
165,990,400 bytes in 3,418 user files
 38,367,232 bytes available on disk

 4,096 bytes in each allocation unit
61,356 total allocation units on disk
 9,367 available allocation units on disk
655,360 total bytes memory
582,624 bytes free

C:\>
```

Bu listedeki değerli bilgiler şunlardır :

- Disk en son 12 Mayıs 1994 saat 17:06'da formatlanmış.
- Toplam disk kapasitesi 251,314,176 Byte mış,
- 6 adet gizli dosya, toplam 46,436,352 Byte yer harcıyormuş. (Bu bilgisayarda Windows yüklü olduğu için gizli dosyalar bu kadar çok yer kaplıyor).
- Bu diskte 115 tane izin varmış ve bu izinlerin isimlerinin saklanması için 507,904 byte harcanmış.
- Bu diskte toplam 3,418 dosya varmış ve diskte toplam 165,990,400 Byte yer kaplıyorlarmış.
- Diskteki boş alan büyüklüğü 38,367,232 Byte mış (yaklaşık 38 MegaByte).
- Bilgisayarın ana belleği (RAM kapasitesi) 655,360 Byte (640 KiloByte = 640 * 1024) imiş. **İşte size kuyruklu bir yalan!** Bu örnek CHKDSK raporunu aldığım bilgisayarın belleği 16 MegaByte idi. 640 KiloByte gibi küçücük bir bellek kapasitesi de ne demek? Bunun nedenini daha sonra **MEM** komutunu işlerken anlatacağım.
- 655,360 Byte bellekten 582,624 Byte'lık bölümü şu anda boşmuş; yani uygulama programlarının kullanabileceği standart bellek kapasitesi 582,624 Byte. Demek ki, 655,360 ile arasındaki fark kadar bellek MS-DOS İşletim Sistemi tarafından kullanılmaktadır.

CHKDSK komutunu verdiğiniz bazı zamanlarda, CHKDSK raporunun bir yerlerinde (genellikle başlarında)


```
Errors found, F parameter not specified
Corrections will not be written to disk
```

```
3 lost allocation units found in 2 chains.
12,288 bytes disk space would be freed
```

cümlelerine rastlarsınız. Bu mesaj size CHKDSK komutunun **/F** parametresini kullanmanızı öneriyor, çünkü diskte bazı sorunlar varmış ve bu parametreyi kullanarak tekrar çalıştırırsanız 3 kayıp disk bloğunu doğru yerlere bağlayarak, size 12,288 Byte kazandıracağını söylüyor.

Eğer aynı listede

```
Allocation Error, size adjusted.
File allocation table bad - Drive C:
First cluster number is invalid, entry truncated
..... is cross-linked on allocation unit
```

gibi mesajlar da varsa, bu 12,288 byte kazana-çağınız şeklindeki öneriye KESİNLİKLE İNANMA-YINIZ ! Hemen teknik destek isteyiniz.

Bu tip kayıp bloklar, MS-DOS İşletim Sistemi'nin yapısından kaynaklanmaktadır ve doğaldır. Aynı zamanda da zararsızdır. Eğer CHKDSK tarafından **serbest kalacak** diye reklamı yapılan disk alanı MegaByte'lar düzeyine çıkarsa o zaman Norton Disk Doctor isimli programla düzeltmeye çalışın. Eğer CHKDSK /F komutuyla düzeltirseniz, diskinizde bir sürü FILE0001.CHK'e benzer isimde dosya oluşur. Bu dosyaları sildiğinizde de söz konusu kayıp disk alanını kazanırsınız.

CHKDSK programını arada sırada çalıştırıp diskinizi kontrol edin ama her zaman onun önerdiklerini yapmayın. Kayıp disk alanı birkaç yüz KiloByte düzeylerine çıkıncaya kadar hiç ellemeyin. (Belki de bu düzeye hiç çıkmayacaktır). Eğer bıçak kemiğe dayanırsa, Norton Disk Doctor isimli programı bulup onunla halletmeye çalışın. Eğer MS-DOS sürümünüz MS-DOS 6.2 ise CHKDSK yerine **SCANDISK** komutunu deneyiniz. Bu tip işleri ilk kez yapacaksanız, yanınızda kesinlikle MS-DOS konusunda deneyimli birisi bulunsun!

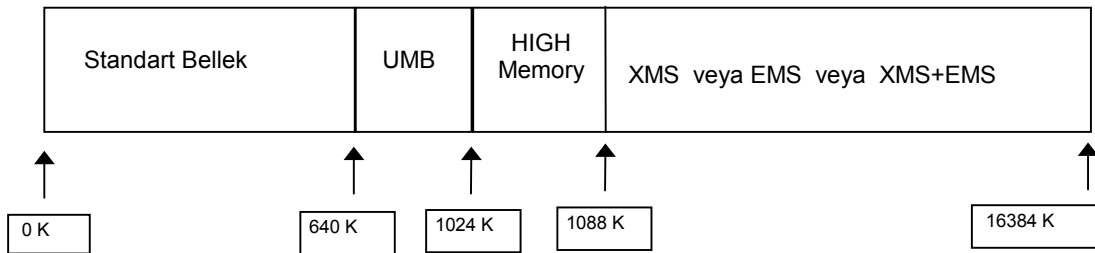
MEM KOMUTU

Bilgisayarınızın bellek (RAM) yapısıyla ilgili bir rapor üretmek için kullanılır. 80386 tipi kişisel bilgisayarların piyasaya çıkmasıyla bellek kullanımı konusunda da bir kargaşa başladı. XMS bellek (Extended Memory), EMS bellek (Expanded Memory), Standart bellek (Conventional Memory), Üst bellek (Upper Memory Area) gibi oldukça karmaşık yapılar ortaya çıktı. İşin kötü tarafı, uygulama programları bu bellek düzenlemeleri arasında ayırım yapmaktadır. Bazı programlar belleğin EMS standardında düzenlenmesini istemekte, başkaları da XMS şeklinde düzenlenmesini gerektirmektedir. (Bu tip düzenlemeler genellikle CONFIG.SYS dosyası aracılığıyla yapılmaktadır).

Kişisel bilgisayarlar, IBM firmasının, Intel 8080 merkezi işlem birimi kullanarak ürettiği ilk PC'den bu yana aşağı yukarı aynı tasarım çerçevesinde gelişmektedirler. Bunun en önemli nedeni "PC uyumluluk" dan vazgeçemememizdir. O yıllarda, ilk IBM PC'yi tasarlayan mühendisler sanırım 640 KiloByte'ın her türlü programı çalıştırmaya yeterli olacağını düşünmüşler ve bellek üst sınırı olarak 640 KByte'da karar kılmışlar. Ama birkaç yıl içinde onların bile öngöremediği değişiklikler olmuş, bu üst sınır çok dar gelmeye başlamıştır.

PC uyumluluğun en önemli koşulu 640 KiloByte sınırına uyan donanım geliştirmektir. 640 KiloByte'ın üzerindeki bellek adresleri standart dışı yöntemlerle yönetilecektir. İşte bu nedenle MS-DOS kendisini yalnızca 640K belleğin yönetiminden sorumlu olarak görmekte ve CHKDSK gibi komutlarda bellek durumunu rapor ederken, bu sınırın üstünde kalan bellek bölümlerine bakmamaktadır bile.

Fazla teknik ayrıntılara girmeden, 4 MByte belleği olan bir bilgisayarda, bu belleğin nasıl gruplandırıldığını bir şekilde gösterip devam etmek istiyorum.

Bilgisayarınızın belleğinin nasıl düzenlendiğini merak ediyorsanız MEM komutunu kullanabilirsiniz. Tabii bu programının ürettiği raporu anlayabilirsiniz...

```

C:\>MEM

Memory Type          Total =   Used +   Free
-----
Conventional          640K      71K      569K
Upper                  0K         0K         0K
Reserved              384K      384K         0K
Extended (XMS)       15,360K   14,336K   1,024K
-----
Total memory          16,384K   14,791K   1,593K

Total under 1 MB      640K      71K      569K

Total Expanded (EMS)                1,024K (1,048,576 bytes)
Free Expanded (EMS)                 1,024K (1,048,576 bytes)

Largest executable program size      569K (582,464 bytes)
Largest free upper memory block        0K      (0 bytes)
MS-DOS is resident in the high memory area.

C:\>

```

Bu noktada size olası bellek düzenleme gereksinimleriniz için yalnızca birkaç ipucu vereceğim :

Uygulama programlarınız XMS (Extended Memory) gerektiriyorsa,	CONFIG.SYS dosyasında DEVICE=HIMEM.SYS gibi bir deyim olmalı.
Uygulama programlarınız EMS (Expanded Memory) gerektiriyorsa,	CONFIG.SYS dosyasında DEVICE=EMM386.EXE gibi bir deyim olmalı.
640 K sınırı ile başınız dertteyse,	CONFIG.SYS dosyanızda DOS=HIGH gibi bir deyim olmalı.
Ne tip bellek düzenine gereksiniminiz olduğunu bilmiyorsanız ama bellek düzeni başınız dertteyse,	MS-DOS 6.2 kullanın ve MEMMAKER programını çalıştırın. Bu programın soracağı tüm sorulara yalnızca ENTER tuşuna basarak yanıt verin.